

Τα παιδιά δε γεννιούνται εγκληματίες, γίνονται

(Γράφει ο Θεόκλητος Ρουσάκης)

Η συνεχής αύξηση της παραβατικότητας των ανηλίκων στην Ελλάδα έχει πάρει ανησυχητικές διαστάσεις τόσο στον αριθμό κρουσμάτων, όσο και στα ποιοτικά τους χαρακτηριστικά. Κάθε χρόνο, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της Αστυνομίας, εγκλείονται σε σωφρονιστικά καταστήματα κατά μέσο όρο 100 ανήλικοι κάτω των 18 ετών. Το φαινόμενο δεν είναι πρωτόγνωρο αν σκεφτούμε ότι παιδιά με παραβατική ή και εγκληματική συμπεριφορά υπήρξαν και από το μακρινό παρελθόν αν θυμηθούμε από την Παλαιά Διαθήκη τον αδελφοκτόνο Κάιν ή τον τρόπο με τον οποίο εξαπάτησε ο Ιακώβ τον πατέρα του Ισαάκ, για να πάρει τα πρωτοτόκια που δικαιούτο ο πρωτότοκος αδελφός του Ησαύ.

Αντίστοιχα είναι γνωστή από την ελληνική μυθολογία η περίπτωση του Οιδίποδα που έγινε πατροκτόνος, αιμομίκτης και αδελφοκτόνος. Η αιτία για τη συμπεριφορά αυτή ήταν η εγκατάλειψή του σε δάσος από τον πατέρα του, Βασιλιά των Θηβών Λάιο, λίγο μετά την γέννησή του, όταν αυτός πληροφορήθηκε από το Μαντείο των Δελφών ότι, ο νεογέννητος γιος του Οιδίποδας θα του πάρει την εξουσία και θα τον σκοτώσει.

Στην εποχή μας, κυρίως από την εποχή των μνημονίων και μετά, παρατηρείται αυξητική τάση της παραβατικής συμπεριφοράς των νέων λόγω της ανασφάλειας και αβεβαιότητας για το μέλλον. Αμέσως μετά, η επιδημία και η ψυχολογική φόρτιση από αυτήν, ανέδειξε μια έξαρση κυρίως της ενδοοικογενειακής βίας, με αποτέλεσμα το 2020 να εμφανισθεί μια αύξηση κατά 30% της εφηβικής παραβατικότητας που μας αφήνει άφωνους από την αγριότητα και την ψυχρότητα των δραστών. Κλοπές, ληστείες, διακίνηση ναρκωτικών, πορνεία, εκβιασμοί και βιασμοί μικρότερων σε ηλικία ή συνομηλίκων τους, βίαιες συμπλοκές με πολύ σοβαρούς τραυματισμούς ή φόνους με συνομηλίκους ή καθηγητές ή αστυνομικούς, οπαδική βία απίστευτης αγριότητας στον αθλητισμό, είναι μερικά από τα εγκλήματα που προβληματίζουν τόσο την κοινωνία όσο και τις αρχές.

Ο προβληματισμός για την κατάσταση αυτή αναδύει αυτόματα μια σειρά ερωτημάτων για τη διερεύνηση των βαθυτέρων αιτιών αυτής της τραγικής κατάστασης, αλλά και των μέτρων που πρέπει να δρομολογηθούν από την πολιτεία σε όλα τα επίπεδα όπως, παιδεία, κοινωνικές υπηρεσίες, εκκλησία, δικαιοσύνη, σωφρονιστικό σύστημα κλπ. Τούτο διότι η παραβατική συμπεριφορά ανηλίκων, αν δεν αναχαιτίζεται έγκαιρα και κατάλληλα, λειτουργεί και ως ένα προστάδιο όπου εκκολάπτονται οι ενήλικοι εγκληματίες ειδεχθών εγκλημάτων που συγκλονίζουν την κοινωνία.

Κοινή επ' αυτού είναι η διαπίστωση σε όλους σχεδόν τους ειδικούς παιδοψυχολόγους, ψυχιάτρους και κοινωνικούς λειτουργούς ότι, οι παράγοντες του μεγάλου αυτού προβλήματος τα τελευταία χρόνια, της κατ' αρχήν θυματοποίησης των νέων αυτών και εν συνεχεία της τροφοδότησης της βίας εκ μέρους των, είναι πολλοί όπως:

Η ανασφάλεια που δημιούργησε η περίοδος των μνημονίων και η επιδημία.

Η εκμετάλλευση των εργαζομένων νέων από την εργοδοσία.

Τα ΜΜΕ που προβάλλουν δυσανάλογα μια ωραιοποιημένη και πολύ ελκυστική εικονική πραγματικότητα χλιδής και πλούτου για τον κόσμο, με αποτέλεσμα την δημιουργία σε ένα μέρος της νεολαίας έντονων επιθυμιών για την απόκτησή του με κάθε μέσον και τρόπο.

Η αυξημένη “επαναστατική” συμπεριφορά μιας μερίδας νέων που κατακρίνουν την γενιά των γονέων τους ως υπεύθυνη για κάθε δυσκολία που συναντούν οι ίδιοι στη ζωή τους και αναζητούν άλλα πρόσωπα για να ταυτισθούν μαζί τους και να τα εξιδανικεύσουν.

Η ανάλυση των παραπάνω παραγόντων εκφεύγει του σκοπού της παρούσας αναφοράς **Τούτο διότι σύμφωνα και με τους ειδικούς επιστήμονες η βασικότερη αιτία των παραβατικών δραστηριοτήτων και συμπεριφορών των ανηλίκων (8-18 ετών), είναι η διαταραγμένη ή η ανύπαρκτη οικογενειακή ζωή του νέου εγκληματία και το έλλειμα της ψυχοφελούς παιδείας στην κατάλληλη ηλικία, κατ’ αρχήν από την οικογένεια και εν συνεχεία από το σχολείο.** Την περίοδο δηλαδή που διαμορφώνεται ο ψυχισμός, ο χαρακτήρας, ο κώδικας αξιών, το ήθος και η κοινωνική προσαρμογή του παιδιού. Διαπιστώνουμε λοιπόν ότι η παραβατικότητα των ανηλίκων είναι ένα πολυσύνθετο και πολυπαραγοντικό θέμα, η δε πιθανότητα να εμπλακεί ένας νέος ή νέα σε αυτόν τον “κόσμο” αυξάνει όσο αυξάνει και ο αριθμός των παραγόντων κινδύνου.

Γιατί η διαταραγμένη ή η ανύπαρκτη οικογενειακή ζωή δημιουργεί τόσο μεγάλα ψυχικά τραύματα και στρεβλώνει τόσο τραγικά την κοινωνική συμπεριφορά αυτών των παιδιών;

Τούτο συμβαίνει διότι οι πρώτοι ήρωες των παιδιών, από τη βρεφική ακόμη ηλικία, είναι οι γονείς τους. Από αυτούς αντλούν τα πρώτα και ποιο ισχυρά πρότυπα, καθ’ όσον η οικογένεια αποτελεί το φυσικό υποστηρικτικό σύστημα κάθε ανθρώπου. Παιδιά που στερούνται αυτόν τον υποστηρικτικό χώρο και τα πρότυπα των γονέων προς μίμηση, συχνά προσκολλώνται σε ομάδες συνομηλίκων ή και λίγο μεγαλύτερων σε ηλικία προκειμένου να εξασφαλίσουν την υποστήριξη και την αποδοχή τους. Η ανάγκη αυτή να ανήκουν κάπου και να αναγνωριστούν από κάποιους, τους οδηγεί στην ένταξή τους σε ομάδες που ουσιαστικά είναι συμμορίες με ακραίες και παραβατικές συμπεριφορές. Αυτές οι παραβατικές συμπεριφορές πηγάζουν από την ανάγκη τους άλλοτε να εκτονώσουν το θυμό τους, άλλοτε να επιδείξουν τη δύναμή τους, άλλοτε να αναδειχθούν σημαντικοί ή να εντυπωσιάσουν ή να φανούν “αρχηγοί” της παρέας – ομάδος τους και άλλοτε να ζήσουν “έτσι απλά μια περιπέτεια”.

Ποιοι είναι όμως οι παράγοντες εκείνοι που μειώνουν ή και ακυρώνουν τη θαλπωρή της οικογένειας, ώστε να είναι πολύ δύσκολη ή και αδύνατη η θεσμική της λειτουργία στο ύψιστο και μοναδικό έργο της διαπαιδαγώγησης των παιδιών της;

Ενδεικτικά μόνο και επιγραμματικά μπορούμε να αναφέρουμε:

Το έλλειμα χριστιανικής παιδείας και αγωγής από τους γονείς, γεγονός που επιτρέπει να αναπτύσσονται μεταξύ των μελών της οικογένειας ο εγωισμός, η ζήλια, η ανηθικότητα, ο αυτοσκοπός της απόκτησης μόνον υλικών αγαθών, ο ατομισμός, η θεοποίηση του χρήματος κλπ. Τούτο διότι η απουσία του Θεού από την οικογένεια, επιτρέπει να αναπτύσσονται ψυχικά και σωματικά πάθη που αλλοτριώνουν τη συμπεριφορά των ανθρώπων.

Η ανικανότητα ή άρνηση των γονέων να δομήσουν στα παιδιά τους ένα υγιές αξιακό κώδικα που να εδράζεται στην Πίστη στον Θεό, στην αγάπη στην Πατρίδα, στην αλληλεγγύη και τον σεβασμό προς τον συνάνθρωπο, στην αγάπη, στην γενναιοδωρία, στο ομαδικό πνεύμα, στην ανοχή του διπλανού, στην τιμιότητα και στην εργατικότητα.

Η διαταραγμένη ψυχική υγεία των γονέων.

Οι αλκοολικοί ή χρήστες ναρκωτικών γονείς.

Η παρατεταμένη ανεργία των γονέων που δημιουργεί απόγνωση στην αντιμετώπιση των βασικών οικονομικών αναγκών της οικογένειας και κυρίως των παιδιών.

Η ανωριμότητα των γονέων και το έλλειμμα στοιχειωδών γνώσεων και εμπειριών για την καλή ανατροφή και διαπαιδαγώγηση των παιδιών κυρίως όταν οι γονείς είναι μικρής ηλικίας.

Οι κακές σχέσεις μεταξύ των γονέων, οι διαπληκτισμοί και η βίαιη συμπεριφορά τους

Η πολύ ακραία τιμωρική συμπεριφορά και η άσκηση σωματικής ή λεκτικής βίας στα παιδιά.

Η αδυναμία ή η εκ πεποιθήσεως άρνηση των γονέων από τα πρώτα χρόνια της ζωής των παιδιών **να θέσουν όρια στα “θέλω” και στις απαιτήσεις τους.**

Η ανοχή των γονέων να αφήνουν τα παιδιά να “διοικούν τον κόσμο” και να είναι αυτά που καθορίζουν τους κανόνες της συμπεριφοράς τους.

Να επιτρέπουν στα παιδιά τους να αναπτύσσουν την αίσθηση ότι **αξίζουν τα πάντα χωρίς να τα κερδίζουν με κόπο και με την αξία τους και να έχουν την ευθύνη γι’ αυτά.**

Η αδιαφορία των γονέων και η προσχηματική ή πραγματική “έλλειψη χρόνου” για την αντιμετώπιση των παιδικών αναγκών και προβλημάτων, που όμως από τα παιδιά εκλαμβάνεται ως αδιαφορία και παραμέλησή τους.

Στην αντικατάσταση των γονέων στα ιερά τους καθήκοντα από ηλεκτρονικά παιχνίδια και κινητές συσκευές που υπερδιεγείρουν τα παιδιά από την λήψη εικόνων και προτύπων βίας και σεξουαλικού περιεχομένου.

Έτσι μέσα σε αυτό το διαταραγμένο οικογενειακό περιβάλλον, παρουσιάζονται οι πρώτες διαταραχές στη συμπεριφορά από την παιδική ηλικία των 10-15 ετών, με σκασιαρχείο από το σχολείο, επιθετική συμπεριφορά προς τους συμμαθητές ή μικρότερους στο σχολείο, έξοδο από το σπίτι νυχτερινές ώρες χωρίς έγκριση των γονέων, κακομεταχείριση ζώων, μικροκλοπές, καταστροφές ξένης ή δημόσιας περιουσίας και γενικά αδυναμία των νέων αυτών να προσαρμοστούν στα αποδεκτά κοινωνικά πρότυπα και σε κανόνες κλπ.

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας ένα σημαντικό ποσοστό των παραβατικών νέων, συλλαμβάνονται πάλι ως ενήλικες έχοντας διαπράξει πάλι πολύ σοβαρά εγκλήματα όπως ληστείες, ανθρωποκτονίες, βιασμούς, εμπορία ναρκωτικών κλπ. Μια ακόμη διαπίστωση είναι ότι ο αριθμός των παραβατικών αγοριών είναι μεγαλύτερος από αυτόν των κοριτσιών, όπως επίσης και ο μέσος όρος της ηλικίας των παραβατικών αγοριών είναι μικρότερος από αυτόν των κοριτσιών. Επιπρόσθετα, η διασύνδεση της παραβατικής συμπεριφοράς των νέων, με παράγοντες όπως η καταγωγή του νέου ή η κληρονομικότητα ή η ασθένεια φαίνεται ότι δεν μπορούν να στοιχειοθετηθούν από τις έρευνες, τουλάχιστον επί του παρόντος.

Συμπερασματικά λοιπόν διαπιστώνουμε ότι η κρίση, η δυσλειτουργία και η υπονόμηση του θεσμού της οικογένειας, αποτελεί τη βασικότερη αιτία αύξησης της εγκληματικότητας / παραβατικότητας των ανηλίκων. Τούτο διότι, τουλάχιστον για τα δεδομένα της ελληνικής πραγματικότητας, η οικογένεια αποτελεί το κύτταρο της κοινωνίας μας. **Είναι θα μπορούσαμε να πούμε μια μικρή κοινωνία μεταξύ του ανδρός και της γυναίκας που γίνονται ζευγάρι ενώπιον του Θεού, με τον Θεό και για τον Θεό δια βίου. Χαρακτηριστικά αυτής της δια βίου συμφωνίας με την ευλογία της Εκκλησίας μας στο Μυστήριο του Γάμου, είναι η δια βίου μεταξύ τους θυσιαστική αγάπη και πίστη, καρπός της οποίας είναι τα παιδιά που γεμίζουν τη ζωή, το χρόνο και την ψυχή του ζευγαριού. Κυρίως όμως αυτά τα παιδιά είναι που κάνουν το ζευγάρι εκλεκτό όργανο του σχεδίου του Θεού για τη δημιουργία της αιωνιότητας της ανθρώπινης ψυχής.**

Γι' αυτά τα παιδιά οι γονείς θα πρέπει να είναι έτοιμοι ψυχικά και πνευματικά να αναλάβουν το δύσκολο αλλά και Θείο Έργο της ελληνοχριστιανικής αγωγής και διαπαιδαγώγησης για την πνευματική τους θωράκιση. Αυτό το σπουδαίο και μοναδικό θα λέγαμε έργο, δεν μπορεί παρά να έχει αφετηρία την οικογένεια όπου "χτίζονται από τα θεμέλια" όλες οι υψηλές ανθρώπινες αξίες και συμπεριφορές, για να συνεχισθούν στο σχολείο, στην εκκλησία, στο Στρατό κλπ.

Έτσι η κάθε οικογένεια προσθέτει τον δικό της "χρυσό κρίκο" σε μια αδιάσπαστη αλυσίδα που θα δημιουργεί όχι παραβατικούς ανήλικους, αλλά ευέλπιδες νέους και κατά συνέπεια μια υγιή κοινωνία.

***Αντιστράτηγος (εα) Θεόκλητος Ρουσάκης
Επίτιμος Διοικητής Β' Σώματος Στρατού***